

מלוך יקדין ויהושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי הוד חי אביהצרא שליט"א

מִי־הָרְאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מצות ציצית מקיפה האדם במצוות

תכלית המצוות למשוך טבע האדם
לרצון ה'

בביאור כוח המצוות להשפיע על כל תהלוכות הנפש, אמרו חז"ל (מכות כג): רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, כי טבע האדם להימשך בדעותיו אחרי מעשיו, ואפילו אם יהיו דעותיו ומידותיו גרועות מעצם תולדתו, מכל מקום על ידי שירבה לעסוק במצוות ה' יעלה בידו להיטיב את תכונות נפשו, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות, ומשום כך סידרה התורה ריבוי מצוות בכל מעשי האדם, כדי שיהיו לו תמיד הזדמנויות להיזכר מרצון ה' ולעסוק תמיד במצוותיו.

ולא רק הפעולות ממשיכות אחריהם את הלבבות, אלא גם הדיבור כוחו יפה להטות את הלב אחריו, כמו שכתוב (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו', הקדים הפסוק את הפה קודם הלב, כי בכוח הפה להטות אחריו את הלב, על ידי דיבורים טובים בתורה ובתפילה אפשר להמשיך גם הלב שיהיה בו רצונות לקדושה.

גדול כח המעשים למשוך ח"ו גם לדברים שאינם טובים ועל כן יש להיזהר בהם

ומטעם זה ראוי לאדם להתרחק מאוד ממעשים רעים אפילו אם הם נעשים בדרך היתר, ויתרחק מחברת אנשים ריקים שדעתם קלה והם עסוקים בליצנות וריקנות, ואפילו אם אינו עוסק באותם המעשים אלא מחוסר ברירה, בכל זאת עלול הוא להימשך לבסוף אחרי המעשים הגרועים עד שיתהפך לבבו לרצות בהם בעצמו. ומאידך גיסא מי שיש דעות ותכונות רעות, עצתו היא שיכפה את עצמו לעסוק במצוות ובמעשים טובים, וישים כל חפצו ורצונו לעסוק במעשים טובים ומתוקנים ובזה ירגיל את נפשו לדרך הישר, עד שיזכה לקנות לעצמו טבע טוב ומשובח.

ותפלין בראשו מובטח לו שלא יחטא, כי מאחר שהוא מוקף במצוות בכל שעה, חזקה על כוח המצוות שיפעלו בו פעולתם וישיבו אותו למוטב, ומתוך שדעתו נתונה בכל שעה אחרי המצוות המקיפות אותו, בודאי תהיה יראת ה' נקבעת בלבבו לבלתי יבוא לידי חטא.

וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּוּרוּ וּגו'. לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹקֵיכֶם (טו לט-מ). מצוות ה' הם הכח שניתן לאדם שלא לתור אחרי לבבו ואחרי עיניו, וזהו גם מה שאמרו חז"ל (מנחות מג): כל מי שיש לו מזוזה בפתחו וציצית בבגדו

מִילְתָא דְפְלִיאָה

בכל עשרה מישראל שורה הקדושה אף אם הם פחותים וגרועים

עַד מְתֵי לְעֵדָה הָרְעָה הַזֹּאת וְגו' (יד, כז).

מצינו שלא רק בעשרה צדיקים שורה השכינה אלא אף פחותים וגרועים כעדת המרגלים ועדת קורח, שכן אמרו חז"ל (מגילה כג): מנין לדבר שבקדושה שלא יהא בפחות מעשרה, דאמר קרא (ויקרא כב לב) 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה. מאי משמע, דתני רבי חייה אתיא 'תוך תוך', כתיב הכא 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', וכתיב התם (במדבר טז כא) 'הבדלו מתוך העדה', ואתיא 'עדה עדה', דכתיב התם (שם יד כז) 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', מה להלן עשרה אף כאן עשרה. אמר על כך הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ע"ה (הובא באגרא דכלה קרח ד"ה ויקח קרח אמרו) ראו עד היכן הדברים מגיעים עד שמעדת קורח ומעדת המרגלים למדים ש'ונקדשתי בתוך בני ישראל' היא בעשרה.

ניתן להבין דברי קדשו בביאורו של החידושי הרי"מ ע"ה מדוע לומדים מפסוק זה של 'ונקדשתי' שכל דבר שבקדושה יהיה בעשרה, כי זו משמעות 'בתוך בני ישראל', שבכל יהודי ישנה נקודה פנימית של קדושה שלא נכבית לעולם, וע"י שמצטרפים ציבור של עשרה מישראל מגלים הם את הקדושה החבויה במסתרי כל יהודי. ממילא מובן שלמדוהו רבותינו ע"ה בגזרה שווה מעדת קרח ומעדת המרגלים ללמדנו שאף אם הם פחותים כקרח ועדת המרגלים בכל אופן נמצאת הקדושה בתוך תוכם.

ואף אנו נאמר, שלכל הדורות ניתן להילמד, שכאשר מתאספים עשרה מישראל אף אם הם גרועים ופחותים מתעורר כח קדושה נשגבה עליהם, וכמו שאמר בעל התניא ע"ה באגרת הקודש (פכ"ג) בשם רבותיו זלה"ה, שאפילו מלאך אינו מסוגל לעמוד במחיצת עשרה מישראל לרוב הקדושה השורה עליהם, ואף אם אינם מדברים בדברי תורה תפול עליו אימתה ופחד בלי גבול, עד שיהיה בטל ממציאותו לגמרי.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עצה חזקה שבאמצעותה נוכל לכוון מעשינו כרצונו יתברך

האדם מיד בקומו ממיטתו ככה יהיה אצלו כל היום, ועל ידי תרימו תרומה תהיה שארית היום מקודשת כמו תבואה אחרי שהפרישו ממנה תרומות ומעשרות.

כל היום נמשך אחר מחשבה

דיבור ומעשה הראשונים ביום

לפיכך עמדו רבותינו הקדושים ועוררו אותנו שוב ושוב לקדש את ראשית היום כפי שכתב באגרא דפרקא (אות רה) בשם תלמידי הבעל שם טוב ע"ה להיזהר בעומדו ממיטתו שתהיה המחשבה הראשונה והדיבור הראשון והמעשה הראשונה לה' יתברך בתורה ובמצוות, ועל ידי זה יהיו נגררים כל המחשבה והדיבור והמעשה של כל היום לעבודת ה'. וכן איתא מהמגיד ממעזריטש ע"ה שלעולם הדיבור והמחשבה הראשונים הם העיקר, וכמו האח הבכור שכל אחיו נמשכים אחריו, כך גם הדיבור והמחשבה הראשונים שבבוקר מושכים אחריהם את כל הדיבורים והמחשבות של אותו היום, ולכן יראה האדם לקדש את ראשית מחשבותיו ודיבוריו, ועל ידי כן יוכל בנקל לקדש את כל שאר היום.

וכן פירש הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ע"ה בספרו חשבה לטובה (בראשית ד"ה בראשית) שאם בראשית היום בבוקר הולך האדם וחושב כי ברא אלקים את השמים והארץ, אז אחר כך ממילא נהיה אצלו 'הארץ' בבחינת 'תהו ובהו'.

על פי זה פירש הבית אברהם (שבועות ד"ה ויהי) את הפסוק (שמות יט יז) 'בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים', אם מיד בבוקר יקבל על עצמו מלכות שמים בקולות וברקים, על ידי זה תיקבע בליבו אמונה טהורה ויראת שמים על כל היום.

עוד כתב החיד"א בעבודת הקודש (מורה באצבע אות סג) שנכון שלא לדבר בענייניו מעת אשר יקום, ויהיה דיבורו הראשון לברך קונו, וכל שכן שהוא גדר שלא ימשך בדברים עם בני ביתו ומשרתיו קודם שיברך ויתפלל.

אברים שיש בי צמאים לך', ואין שום הפסק בין נשמתו לאיבריו כיון שכבר קידש כל איבריו בהשכימו בבוקר, ולא זו בלבד אלא שרמ"ח איבריו מסייעים בידו להוציא מחשבת נשמתו הקדושה אל הפועל.

וכן פירש הרה"ק מרוז"ן ע"ה: 'אלקים אלי אתה אשחרך' שהוא לשון שחרית, ואם מכוון ליבו כראוי בתפילת שחרית אזי 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי' במשך כל היום, וגם כשהוא 'בארץ ציה ועיף בלי מים' היינו בארצות בלי תורה ובעסק משא ומתן וגשמיות, בכל זאת נשאר הלב בקדושה, וכמו שמסיים ואומר 'כן בקודש חזיתך לראות עוזך וכבודך'.

וזהו שמצינו אצל יעקב אבינו בקומו משנתו זכה ליראת שמים שלימה, כמו שכתוב (בראשית כח טז-יז) 'ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה וגו', ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים, ובכך המשיך את המראה הגדול שבחלומו 'והנה ה' ניצב עליו', כי מיד בקומו בבוקר קיבל עליו מלכות שמים.

עבודת ראשית היום כמו הפרשה

חלה

כפי מה שהאדם מקדש את ראשית היום בעבודת ה' כך זוכה להתקדש בעבודת כל אותו היום, וכך דרש במאור ושמש (ד"ה וידבר): **בבואכם אל הארץ** מיד כשבאה הנשמה לעולם הזה בקומו ממיטתו, אזי **ראשית עריסותיכם** תיכף בתחילה כשתעמדו ממיטותיכם, חלה לשון תפילה, שתהיה ראשית עבודתכם בתפילה לה'. וכך היה מפרש הרה"ק רבי זושא מאניפולי ע"ה, **בבואכם אל הארץ** מיד כשבאה הנשמה לעולם הזה בקומו ממיטתו, **ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה לה'**, עריסה לשון מיטה, שמיד כאשר תקומו מהמיטה **תרימו תרומה** להפריש את עצמכם לשם ה', במחשבה בדיבור ובמעשה, וכמו שיקבל עליו

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן פן תרימו אתה. מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדתיתכם (טו, כא).

נבאר בזה כי יש בידנו ממש עצה חזקה שבאמצעותה נוכל לכוון מעשינו כרצונו יתברך ונזכה לקדש כל יום מחיינו בעבורו יתברך. עצה זו כתובה לפנינו והאיש הירא בודאי ישים עיניו וליבו לראות מה שכתבו רבותינו הקדושים, ומהם השתיתו דבריהם על הנאמר בפרשתנו **ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן כן תרימו אותה. מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם** דהנה ביאר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה מהו שמצינו במחשבת האדם שיש בה הרבה יותר התלהבות ולאחר מכן בשעת מעשה ניכר הריחוק מהתלהבות זו, וביאר, כי המחשבה מצד הנשמה הקדושה, ולכך מיד כשמתעוררת מחשבת מצוה בוער לב האדם כאש לעשות רצון אביו שבשמים, אבל כשמגיע הזמן לבצע מחשבתו בכלי המעשה והגוף המגושמים מסתלקת ההתלהבות הראשונה והתשוקה נחלשת.

והעצה לכך היא, שתיכף בקומו בבוקר יקבל עליו עול מלכות שמים שלימה, וימליך עליו את הבורא ברוך הוא על כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, וכיון שיקדש איבריו וגידיו בקדושה של מעלה ממילא יהיה בכוחו להוציא אל הפועל מחשבתו הטובה, כי לא יפריעו לו גשמיות האיברים אחר שכבר הכניסם בעול מלכות שמים.

המקדש עצמו בבוקר זוכה

להוציא לפועל מחשבתו הטובה

זהו הרמז בפסוק (תהלים סג ב) 'אלי אתה אשחרך', 'אשחרך' לשון שחר ובוקר, אם תיכף בקומו בבוקר ממליך עליו את הבורא ממילא מתקיים בו המשך הפסוק 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי', וכדאיתא במדרש (ב"ר סט א) 'כשם שנפשי צמאה לך כן רמ"ח

סיפור המרגלים ללמד לדורות

מצות ציצית תזכורת על השליחות החשובה

כדי להצליח בשליחות ולא חלילה להחטיא המטרה כפי שעשו זאת המרגלים שנשלחו לארץ ישראל, ובמקום לעמוד בשליחותם מרדו והתנתקו מהמשלח, נתן לנו הבורא ברחמי מצות ציצית שבפרשתנו, כי היא שעוזרת לאדם לקיים את שליחותו מול ההפרעות והעייכובים שהם מנת חלקו. וכך כתב הרה"ק בעל **השפת אמת ע"ה** (תרנ"ז ד"ה בפרשת): כי הנה מצות ציצית, הוא שיזכור האדם עיקר שליחותו בעולם הזה שהנשמה נשתלחה ונתלבשה בלבוש הגוף הגשמי, וכדאיתא (נדה ל'): קודם שנולד הולד מלמדין אותו כל התורה וכשנולד משכיחין ממנו. וע"י הציצית יכול לחזור ולזכור השליחות שלא לתור אחר מלבוש הגוף זהו לבבכם עיניכם הגשמי וכו'.

ציצית עדות כי עבדי ה' אנחנו

וכדברי **האור החיים הקדוש** שהביא דברי התוספות במנחות (מג): כי הציצית חותם באדם כשם שיש לעבדים חותם המעיד למי הם שייכים. וכן הוא ענין הציצית שמעידה על האדם שהינו עבד לה', כלשון קדשו: ירצה במאמר 'והיה לכם לציצית' לצד שהם עבדים לה', והעבד עושה ככלא, יהיה לכם סימן זה לכללא דעבדא, ואמר 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' פירוש כשיביטו בסימן עבדותם יתנו לב שאינם בני חורין לעשות כחפצם במאכלם במלבושם בדיבורם ובכל מעשיהם, כעבד שאימת רבו עליו, ולעמוד בשעה שהאדון מצוה לעמוד ולעשות כל מלאכות אשר ציוה ה' לעשות, ואמר 'ולא תתורו' וגו' פירוש לצד שהנגלה הוא דבר שהעין חפצה וחושקת בו, ומצות המלך היא ציווי עשות הפך הרצון הטבעי ושנוא הערב המורגש, ומן הנמנע שיעמוד בדבר אלא בהערת סימן עבדותו הוא יכופהו להפך אשר עינו ולבו שם יחפוץ.

הציצית מזכירה לאדם מעלת

נשמתו מכסא הכבוד

כמו כן מזכירה הציצית לאדם מיהו המשלח כמו שאמרו חז"ל (סוטה יז): היה רבי מאיר אומר, מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד.

'מהות השליחות' והציווי שנשתלח עליו, כי אם תהיה השליחות דבר קשה וכבד יוכל השליח להצטדק אם יתירש בשליחותו, אבל אם תהיה השליחות דבר שבנקל לקיימו לא יהיה פתחון פה לשליח אם לא יוציא השליחות אל הפועל. והדבר האחרון שצריך השליח לדעת, 'מהו השכר' המובטח לו בעד ביצוע השליחות, כי כפי ריבוי השכר המובטח לשליח כן ראוי להתאמץ בקיום השליחות והוצאתה אל הפועל.

על האדם לזכור ד' התנאים שישמרוהו מלאבד עולמו

הוא הדבר המוטל על האדם, לזכור יום ויום את שליחותו ואת תכליתה, כדי שיוכל לבוא לאחר אריכות ימי ושנותיו להתענג מזיו השכינה בשמחתו במעשי ידיו בלי בושה שישנה לאוכל דבר שאינו שלו. בשליחות האדם לעבוד את ה' בעולם הזה, יש לזכור ולהתבונן כי השולח הוא מלך רם ונישא ואילו השליח הוא הנוצר מחומר עכור ושפל. עוד עליו לדעת, כי מצוות ה' אינן כבודות על האדם וכנאמר (דברים ל"א-יד) 'כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא וגו', כי קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו. וגם זה צריך לדעת, כי השכר המובטח על המצוות הוא הטוב השלם והנכבד שאין למעלה ממנו, 'עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו' (ישעיה סד ג). וכאשר יתבונן במעלת המשלח ובקלות קיום השליחות, וכן בגודל השכר המובטח על שליחות שביכולת כל יהודי לקיימה, בודאי יתעורר בעצמו לאזור כגבר חלציו לקיים כל המוטל עליו בלי רפיון.

זכרון השליחות יסייע לאדם שלא להשקיע בבית מלון הזמני

כשיזכור שליחותו לא יתן עיניו במילוי תאוות הגוף שאינו כי אם משכן זמני לנשמתו, כפי שלא ישקיע בריהוט אכסנייתו לכמה ימים. ולזה עוזר הזיכרון במהות שליחותו של האדם שיביאהו להשקיע בדבר הנצחי שיעמוד לו לעד הלא הן תורה ומצוות שבגינם יזכה לרב טוב הצפון ליראי ה' ומקיימי מצוותיו.

שְׁלַח לָךְ אַנְשִׁים וַיְתַרו אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן (יג ב). ובסוף הפרשה נאמר (טו לט-מ): וְהָיָה לְכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעִשִׂיתֶם אֹתָם, וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתֶם זֵינִים אַחֲרֵיהֶם. לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעִשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתֵי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לְאַלְקֵיכֶם. מפי ספרים וסופרים רואים כי ישנו קשר מובהק בין תחילת הפרשה המדברת במרגלים לסופה פרשת ציצית, ונבאר זאת בעזרת ה' החונן לאדם דעת.

כל אדם שליח מצוה בעולם הזה

בספרים הקדושים מבואר כי המרגלים היו אנשים גדולים מאוד, אך עם זאת מאחר והיו שליחים ושליחו של אדם כמותו היה להם להתבטל לשולח, וכאשר לא התבטלו התרחקו ונאבדו מתוך הקהל. מבאר **השפת אמת**, עניין זה הוא בכל אחד ואחד, כי כל יהודי נשלח לעולם לשם תיקון דבר מסוים ובכלל לעשות רצון יוצרו בתוך כל ההבלים המסתירים את קדושתו בעולם הזה, וכך כתוב בפסוק (משלי כב כא) 'להשיב אמרים אמת לשולחך'.

וכפי שכתב בכמה מקומות בפרשתנו על מה שאמרו במדרש (תנחומא א, במדב"ר טז א) 'שאיין לך חביב לפני הקדוש ברוך הוא כשליח מצוה שהוא משתלח לעשות מצוה ונותן נפשו כדי שיצליח בשליחותו, ומבאר (תרל"ב ד"ה במדרש) בשם זקינו **החידושי הר"ם ע"ה**, כי כולנו שלוחי מצוה שנשתלחנו מה' יתברך בעולם הזה לקיים מצוותיו, שכן לא היתה אפשרות להמשיך את קדושת ה' יתברך בעולם הזה כי אם ע"י בני ישראל בעבודתם. ולמען שיצליחו בשליחותם ניתנו לבני ישראל המצוות, שמכוחם יוכלו להתקיים בעולם הזה בקדושתם ולהצליח בשליחותם.

ד' תנאים הנדרשים להצלחת השליחות

והנה, בכל שליחות ישנם ארבע הקדמות הנצרכות לדעתם תחילה כדי שיבוא לקיים השליחות בשלימות, וכך מפרטם **העוללות אפרים ע"ה** (מאמר קפט), ראשית כל יתבונן השליח 'מי' הוא המשלח אותו, כי לפי מעלת המשלח כן תגדל חשיבות השליחות. ועוד צריך השליח ליתן אל לבו 'מהות עצמו וכוחותיו', כי כפי פחיתות השליח ומיעוט כוחו כן נצרך לעורר עצמו להיות זהיר לא להפסיד את השליחות. וגם צריך לדעת

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצל ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים עיצוב ועימוד: שוקי קנר

